Bokros Lajos

Bírálat helyett féltékenység

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 27. szám, 2021. július 9.

(Rövid válasz Simonovits Andrásnak.) Az ismert és neves közgazdász észrevételeit szerettem volna megköszönni, ha azokkal magasabbra emelte volna az önkényuralom bukása utáni újjáépítés írásaimban vázolt és tudatosan csiszolatlan gondolati építményét. Simonovits azonban bírálat helyett csupán minősít, amikor kijelenti, hogy elképzeléseim „túl általánosak, és még így is pontatlanok, csiszolatlanok, de nem sarokkövek” (*Észrevételek, ÉS,* 2021/26., júl. 2.).

Simonovits nem veszi észre, hogy én azért írtam a társadalombiztosításról, mert annak helyreállítása tényleg sarokkő: a társadalmi szintű kockázatközösség és a hozzá kapcsolódó járulékfizetés értékválasztó és értékteremtő alapkérdés. Tb csak akkor van, ha a társadalom számára világos, hogy *célzott befizetéseiből célzott közszolgáltatás* születik. Ez sohasem keverendő össze azokkal az adókkal, amelyek általános bevételek. Sem a társadalom, de még a pénzügyminiszter sem tudja, nem is tudhatja, hogy az egyes adók milyen konkrét kiadásokat fedeznek. A központi költségvetés azért más, mint az elkülönült alapként működő tb, mert benne az egyes bevételi és kiadási tételek között semmiféle kapcsolat nincs. A központi költségvetés előnye a rugalmasság, az elkülönített alapoké pedig a jobb áttekinthetőség. Az elkülönült tb-alapok létjogosultságát megalapozó érték a társadalmi szolidaritás. A felosztó-kirovó nyugdíjrendszernek ez az alapelve.

Ha Simonovits értené a központi költségvetés és az elkülönült állami alapok közötti különbséget, akkor rájönne, hogy bíráló szándékú észrevételei cseppet sem mondanak ellent az én javaslataimnak. Felismerné, hogy ő egyszerűen más síkon mozog. Én a tb értékalapjairól és azok helyreállításáról írtam, ő pedig ehhez képest másodlagos technikai kérdésekről (például járulékplafon). Ezek bízvást összeilleszthetők mindazzal, amit én elvi szinten fontosnak tartottam kifejteni.

Felmerül a kérdés, vajon miért tolja fel bírálatként Simonovits mindazokat a technikai megjegyzéseket, amik nem mondanak ellent annak, amit én írtam. Kiderül ez abból, hogy szerinte nem írtam a mai magyar nyugdíjrendszer legsúlyosabb feszültségeiről. Fölényesen odaveti, hogy ő többször írt ezekről – nekem pedig bizonyára ezeket kellett volna jó kisiskolás módjára megismételni. Azért nem tettem, mert írásaimnak más a műfaja. Ennek hiánya azonban nem alapozza meg bírálatát. Simonovits beleesik az értelmiség ismert hibájába: úgy véli, hogy az adott téma az ő monopóliuma. Tipikus értelmiségi féltékenység, ami hátráltatja az önkényuralom megdöntéséhez oly szükséges tisztánlátást.